ĐỊNH HƯỚNG CHIẾN LƯỢC VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN TÀI CHÍNH BAO TRÙM TRONG KỶ NGUYÊN SỐ

TRẦN THỊ THU HẰNG

Bài viết thảo luận về vai trò của tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số và những thách thức, cơ hội mà công nghệ số mang lại, đồng thời, đưa ra những giải pháp thực tiễn và định hướng chiến lược để thúc đẩy tài chính bao trùm, bao gồm: Đầu tư hạ tầng kỹ thuật số, giáo dục tài chính, phát triển khung pháp lý và khuyến khích đổi mới sáng tạo. Tài chính bao trùm chỉ có thể thành công khi có sự phối hợp chặt chẽ giữa Chính phủ, các tổ chức tài chính, công ty công nghệ và cộng đồng người dân. Điều này sẽ tạo nền tảng vững chắc cho phát triển kinh tế - xã hội bền vững trong tương lai.

Từ khoá: Tài chính bao trùm, kỷ nguyên số, giáo dục tài chính

STRATEGIC DIRECTIONS AND SOLUTIONS TO DEVELOPING FINANCIAL INCLUSION IN THE DIGITAL ERA

Tran Thi Thu Hang

The article discusses the role of financial inclusion in the digital age and the challenges and opportunities brought by digital technology. It also provides practical solutions and strategic directions to promote financial inclusion, including investing in digital infrastructure, financial education, developing legal frameworks, and encouraging innovation. financial inclusion can only succeed through close collaboration between the government, financial institutions, tech companies, and the community. This will lay a strong foundation for sustainable socio-economic development in the future.

Keywords: Financial inclusion, Digital Era, financial education

Ngày nhận bài: 9/8/2024
Ngày hoàn thiện biên tập: 16/8/2024
Ngày duyệt đăng: 23/8/2024

Mở đầu

Tài chính bao trùm là việc đảm bảo mọi cá nhân và doanh nghiệp đều có thể tiếp cận các dịch vụ tài chính phù hợp với nhu cầu của họ, là một mục tiêu của các quốc gia phát triển và yêu cầu cấp thiết đối với các nước đang phát triển.

Kỷ nguyên số, với sự phát triển nhanh chóng của công nghệ thông tin và truyền thông, đang tạo ra những thay đổi to lớn trong cách thức các dịch vụ tài chính được cung cấp và sử dụng. Các công nghệ như: Trí tuệ nhân tạo (AI), Dữ liệu lớn (Big Data) và Công nghệ chuỗi khối (blockchain) đã làm thay đổi sâu sắc ngành Tài chính, mở ra những cơ hội mới để tiếp cận dịch vụ tài chính cho những nhóm người chưa được phục vụ. Trong khi đó, các ứng dụng công nghệ tài chính (fintech) và ngân hàng số đã và đang giúp hàng triệu người dân tiếp cận với các dịch vụ tài chính mà trước đây họ không thể tiếp cận được, từ việc mở tài khoản ngân hàng, chuyển tiền, đến việc tiếp cận tín dụng và bảo hiểm.

Tuy nhiên, việc phát triển tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số không chỉ đơn giản là áp dụng công nghệ vào các dịch vụ tài chính mà đòi hỏi một sự thay đổi toàn diện trong cách thức mà các dịch vụ này được thiết kế, triển khai, và quản lý. Điều này bao gồm việc xây dựng các chính sách và quy định hỗ trợ, nâng cao trình độ hiểu biết tài chính của người dân và đảm bảo rằng các dịch vụ tài chính số dễ dàng tiếp cận, an toàn và bền vững.

Bài viết phân tích vai trò của công nghệ số trong việc thúc đẩy tài chính bao trùm, đồng thời, khám phá những thách thức và cơ hội mà kỷ nguyên số mang lại cho sự phát triển của tài chính bao trùm. Thông qua đó, tác giả đề xuất những định hướng chiến lược và giải pháp thực tiễn nhằm hiện thực hóa mục tiêu tài chính bao trùm trong thời đại số hóa.

Vai trò của công nghệ số trong tài chính bao trùm

Công nghệ số đã trở thành động lực quan trọng thúc đẩy tài chính bao trùm, mở ra cơ hội tiếp cận dịch vụ tài chính cho hàng triệu người trên toàn cầu. Điện thoại di động là một công cụ thiết yếu, cho phép người dân ở những khu vực khó khăn sử dụng các dịch vụ như thanh toán và chuyển tiền mà không

cần đến ngân hàng truyền thống. Ví dụ điển hình là M-Pesa ở Kenya, đã giúp hàng triệu người tiếp cận tài chính một cách dễ dàng.

AI và Big Data cũng đang thay đổi cách cung cấp dịch vụ tài chính. AI giúp phân tích dữ liệu khách hàng để đưa ra quyết định chính xác hơn, mở rộng tín dụng cho những người thiếu lịch sử tín dụng. Big Data cho phép tùy chỉnh các sản phẩm tài chính để phù hợp với nhu cầu của từng nhóm đối tượng.

Công nghệ blockchain mang lại tính minh bạch và bảo mật cao hơn trong các giao dịch tài chính, giúp giảm thiểu gian lận và chi phí, đặc biệt trong các giao dịch xuyên biên giới. Ngoài ra, các phương thức thanh toán kỹ thuật số như ví điện tử và QR code đang thay đổi cách người dùng tương tác với dịch vụ tài chính, tạo điều kiện cho những người không có tài khoản ngân hàng tiếp cận dễ dàng hơn.

Tóm lại, công nghệ số giúp mở rộng tài chính bao trùm và nâng cao hiệu quả và tính an toàn trong các dịch vụ tài chính, góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế bền vững.

Thách thức trong phát triển tài chính bao trùm

Mặc dù, công nghệ số đã mang lại nhiều cơ hội để mở rộng, quá trình phát triển tài chính bao trùm vẫn đối mặt với nhiều thách thức đáng kể. Các thách thức này xuất phát từ những yếu tố như sự chênh lệch về hạ tầng kỹ thuật số, rào cản pháp lý, vấn đề bảo mật và quyền riêng tư, cũng như các khó khăn trong việc thay đổi nhận thức và hành vi của người dân. Dưới đây là những thách thức cụ thể trong việc phát triển tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số:

Chênh lệch về hạ tầng kỹ thuật số

Một trong những thách thức lớn nhất là sự thiếu hụt hạ tầng kỹ thuật số ở nhiều quốc gia, đặc biệt là ở các khu vực nông thôn và các nước đang phát triển. Việc thiếu mạng lưới internet ổn định, chi phí truy cập cao và thiếu các thiết bị công nghệ phù hợp làm hạn chế khả năng tiếp cận của người dân đối với các dịch vụ tài chính số. Điều này tạo ra sự phân hóa rõ rệt giữa các khu vực có và không có hạ tầng kỹ thuật số, khiến việc phổ cập tài chính bao trùm trở nên khó khăn hơn.

Rào cản về trình độ kỹ thuật số và hiểu biết tài chính

Việc áp dụng công nghệ số trong tài chính đòi hỏi người dùng phải có kỹ năng công nghệ cơ bản và hiểu biết tài chính đủ để sử dụng các dịch vụ một cách hiệu quả. Tuy nhiên, phần lớn dân số, đặc biệt là ở các khu vực kém phát triển, vẫn còn hạn chế về trình độ kỹ thuật số và hiểu biết tài chính. Điều này dẫn đến rủi ro việc người dùng không thể tận dụng hết các lợi ích của tài chính số, hoặc bị lừa đảo và mất mát tài chính do không hiểu rõ các quy trình và sản phẩm tài chính.

Vấn đề bảo mật và quyền riêng tư

Cùng với sự phát triển của công nghệ số, các vấn đề về bảo mật và quyền riêng tư cũng trở nên ngày càng quan trọng. Các tổ chức tài chính số thường xử lý một lượng lớn thông tin cá nhân và tài chính của khách hàng, khiến họ trở thành mục tiêu của các cuộc tấn công mạng. Việc đảm bảo an toàn dữ liệu và bảo vệ quyền riêng tư của người dùng là một thách thức lớn, đòi hỏi các tổ chức tài chính phải đầu tư mạnh vào các giải pháp bảo mật tiên tiến.

Khung pháp lý và quy định

Khung pháp lý và quy định đối với tài chính bao trùm vẫn đang trong quá trình hoàn thiện ở nhiều quốc gia. Sự chậm trễ trong việc xây dựng và áp dụng các quy định liên quan đến công nghệ mới như Blockchain, AI và các dịch vụ tài chính số đã tạo ra những rủi ro về pháp lý cho cả nhà cung cấp dịch vụ và người dùng. Ngoài ra, sự khác biệt trong quy định giữa các quốc gia cũng tạo ra thách thức lớn trong việc phát triển các dịch vụ tài chính xuyên biên giới.

Rào cản văn hoá và xã hội

Một thách thức khác là rào cản văn hóa và xã hội. Ở nhiều nơi, phụ nữ và các nhóm thiểu số vẫn gặp nhiều khó khăn trong việc tiếp cận các dịch vụ tài chính do các quy định văn hóa và xã hội. Sự thiếu hiểu biết và e ngại về công nghệ số, cùng với sự không tin tưởng vào hệ thống tài chính số, cũng là những yếu tố làm chậm quá trình phát triển tài chính bao trùm.

Tóm lại, việc phát triển tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số đối mặt với nhiều thách thức lớn, từ hạ tầng kỹ thuật số chưa hoàn chỉnh, chênh lệch về kỹ năng và hiểu biết tài chính, đến các vấn đề bảo mật, khung pháp lý chưa hoàn thiện, và rào cản văn hóa xã hội. Để vượt qua những thách thức này, cần có sự nỗ lực phối hợp giữa các bên liên quan, từ chính phủ, doanh nghiệp đến cộng đồng, nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho mọi người dân tiếp cận và hưởng lợi từ các dịch vụ tài chính số.

Giải pháp và định hướng chiến lược

Để thúc đẩy tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số, cần triển khai những giải pháp thực tiễn và định hướng chiến lược hiệu quả, phù hợp với đặc điểm kinh tế - xã hội của từng quốc gia và khu vực. Những

giải pháp này không chỉ giúp khắc phục các thách thức hiện tại mà còn mở ra những cơ hội mới cho việc mở rộng tài chính bao trùm. Dưới đây là các giải pháp và định hướng chiến lược quan trọng:

Thứ nhất, việc đầu tư vào hạ tầng kỹ thuật số là điều kiện tiên quyết. Cần mở rộng mạng lưới internet, giảm chi phí truy cập và cung cấp thiết bị công nghệ phù hợp cho các khu vực khó khăn, đặc biệt là ở nông thôn và các nước đang phát triển.

Thứ hai, thúc đẩy giáo dục kỹ năng số và hiểu biết tài chính cho người dân, đặc biệt là những nhóm yếu thế. Việc này giúp họ tiếp cận và sử dụng hiệu quả các dịch vụ tài chính số, đồng thời giảm nguy cơ lừa đảo và rủi ro tài chính.

Thứ ba, xây dựng và điều chỉnh khung pháp lý cần linh hoạt, phù hợp với sự phát triển của công nghệ số. Chính phủ cần nhanh chóng hoàn thiện các quy định về bảo mật, quyền riêng tư, và các công nghệ mới như blockchain và AI để tạo điều kiện phát triển tài chính bao trùm.

Thứ tư, các tổ chức tài chính cần đầu tư mạnh mẽ vào các giải pháp bảo mật để bảo vệ dữ liệu và quyền riêng tư của người dùng. Điều này giúp xây dựng lòng tin và khuyến khích người dân sử dụng các dịch vụ tài chính số.

Thứ năm, việc khuyến khích đổi mới sáng tạo trong lĩnh vực fintech là rất cần thiết. Chính phủ và các tổ chức nên hỗ trợ nghiên cứu và phát triển các công nghệ tiên tiến như AI và blockchain để tăng cường hiệu quả và mở rộng phạm vi tài chính bao trùm.

Thứ sáu, thay đổi tâm lý và hành vi người tiêu dùng. Đây là một phần quan trọng trong việc thúc đẩy tài chính bao trùm. Cần có các chiến lược để giáo dục và nâng cao nhận thức của người dân về lợi ích của các dịch vụ tài chính số. Cụ thể:

- Chiến dịch truyền thông và quảng bá: Chính phủ và các tổ chức tài chính cần phối hợp thực hiện các chiến dịch truyền thông rộng rãi để nâng cao nhận thức của người dân về tài chính số. Các chiến dịch này cần nhấn mạnh đến tính tiện lợi, an toàn và lợi ích kinh tế của việc sử dụng các dịch vụ tài chính số, đồng thời giải đáp các mối lo ngại về bảo mật và quyền riêng tư.

- Phát triển các sản phẩm tài chính dễ sử dụng: Các công ty fintech cần tập trung phát triển các sản phẩm tài chính có giao diện đơn giản, dễ sử dụng và phù hợp với nhu cầu của người dùng. Việc tích hợp các tính năng giáo dục và hỗ trợ trực tuyến vào các ứng dụng tài chính cũng có thể giúp người dùng tự tin hơn khi sử dụng các dịch vụ này.

Các giải pháp này cần được thực hiện đồng bộ, với sự hợp tác chặt chẽ giữa chính phủ, doanh nghiệp và cộng đồng, nhằm đảm bảo tài chính bao trùm có thể phát triển mạnh mẽ, bền vững trong kỷ nguyên số.

Kết luận

Trong kỷ nguyên số, tài chính bao trùm là mục tiêu xã hội, cũng là yếu tố quan trọng thúc đẩy phát triển kinh tế bền vững và xóa bỏ đói nghèo. Công nghệ số đã và đang mở ra những cơ hội to lớn để tiếp cận các dịch vụ tài chính cho hàng triệu người trên thế giới, đặc biệt là ở các khu vực nông thôn và các nhóm dân cư yếu thế. Tuy nhiên, để tận dụng tối đa những lợi ích mà công nghệ số mang lại, cần có những giải pháp toàn diện và chiến lược cụ thể để vượt qua các thách thức hiện tại.

Việc đầu tư vào hạ tầng kỹ thuật số, nâng cao trình độ kỹ thuật số và hiểu biết tài chính, phát triển khung pháp lý linh hoạt, bảo đảm an toàn và quyền riêng tư cho người dùng là những yếu tố then chốt. Đồng thời, việc thay đổi nhận thức, hành vi của người tiêu dùng và khuyến khích đổi mới sáng tạo trong lĩnh vực fintech sẽ là động lực chính thúc đẩy tài chính bao trùm phát triển mạnh mẽ hơn trong thời gian tới.

Thành công của tài chính bao trùm trong kỷ nguyên số đòi hỏi sự hợp tác chặt chẽ giữa chính phủ, các tổ chức tài chính, công ty công nghệ và cộng đồng người dân. Chỉ khi tất cả các bên cùng chung tay, tài chính bao trùm mới có thể thực sự trở thành hiện thực, mang lại lợi ích cho toàn xã hội và tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển kinh tế - xã hội bền vững trong tương lai.

Tài liệu tham khảo:

1. *Demirgüç-Kunt, A., Klapper, L., Singer, D., Ansar, S., & Hess, J. (2018), The Global Findex Database 2017: Measuring Financial Inclusion and the Fintech Revolution. Washington, DC: World Bank. doi:10.1596/978-1-4648-1259-0;*
2. *Kim, Y., & Kang, M. (2019), Fintech, Financial Inclusion, and Income Inequality: A Quantile Regression Approach. Pacific-Basin Finance Journal, 57, 101210. doi:10.1016/j.pacfin.2019.101210;*
3. *Muralidharan, K., Niehaus, P., & Sukhtankar, S. (2016), Building State Capacity: Evidence from Biometric Smartcards in India. American Economic Review, 106(10), 2895-2929. doi:10.1257/aer.20141346;*
4. *Suri, T., & Jack, W. (2016), The Long-Run Poverty and Gender Impacts of Mobile Money, Science, 354(6317), 1288-1292. doi:10.1126/science.aah5309;*
5. *World Bank. (2022), Digital Financial Services, World Bank Group. Retrieved from https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/brief/digital-financial-services.*

Thông tin tác giả:

Trần Thị Thu Hằng – Trường Đại học Lao động Xã hội

Email: tranhang0306@gmail.com